

การจัดกิจกรรมดนตรีและจังหวะตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟ เพื่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร Music with Movement and Rhythm Activities based on Carl Orff's Approach for Developing Executive Function Skills

อธิป เกตุสิริ, ณัฐยา เกตุสิริ, นารวี อิมสินป์ และศิริวรรณ จันทร์แจ้ง

Atip Ketusiri, Nattaya Ketusiri, Naravee Imsin and Siriwan Janjing

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, โรงเรียนทรงวิทยศึกษ และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Ubon Ratchathani University, Phranakhon Rajabhat University, Songwitsuksa School

and Ubon Ratchathani Rajabhat University

E-mail : nattaya.k@gmail.com

Received December 25, 2023; Revised December 29, 2023; Accepted December 30, 2023

บทคัดย่อ

ช่วงปฐมวัย ถือเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างรากฐานที่แข็งแรงสำหรับ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต การต่อยอดพัฒนาการและทักษะด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในอนาคตต่อไปทักษะการคิดเชิงบริหาร เป็นการทำงานของสมองส่วนหน้าที่จำเป็นต่อการควบคุมความคิด อารมณ์ การกระทำ และการกำหนดพฤติกรรมมุ่งสู่เป้าหมายเพื่อความสำเร็จของงานที่ได้วางแผนไว้ ซึ่งกิจกรรมดนตรีและจังหวะตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟ ถือเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้เพื่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยด้วยเช่นกันบทความวิชาการชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความรู้เกี่ยวกับความหมายและองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงบริหาร กิจกรรมดนตรีและจังหวะตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟ กับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร รวมไปถึงตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กทารกอายุ 6 เดือนจนถึงอายุ 5 ขวบ ที่ครูปฐมวัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารนี้ได้ต่อไป

คำสำคัญ : ทักษะการคิดเชิงบริหาร; กิจกรรมดนตรี

Abstract

Early childhood is a golden period for preparing and developing basic skills. The skills those are crucial for children learning and developing other life skills. The frontal lobe of the brain controls executive function skills. These skills are essential for the cognitive process, emotional control, actions, and behavior for success. Music is one of important components that are used for developing early childhood skills and executive functions. This article aims to present knowledge of executive functions, its definition and basic elements. Moreover, it includes activity

ideas, which suitable, for kids at the age of 6 months to 5 years, that pre-school teachers and music teachers can use as a guideline to create the executive function activities.

Keywords: Executive Functions; Music A

บทนำ

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 กล่าวว่า การศึกษา ปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคน ให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ โดยหลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้จำนวน 12 มาตรฐาน ซึ่งดนตรีถูกจัดอยู่ในหัวข้อการพัฒนาทางด้าน อารมณ์ จิตใจในมาตรฐานที่ 4 คือ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ทักษะการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Functions เป็นทักษะชีวิตที่มีความจำเป็นที่จะช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการทำงานตามแผนที่ได้ตั้งไว้ (Diamonds, 2013) ทักษะนี้ ไม่ได้มีมาแต่กำเนิด แต่เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมความสามารถในการพัฒนา ซึ่งช่วงปฐมวัยถือเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะนี้และจะสามารถพัฒนาไปได้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงวัยรุ่นจนถึงช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ดังนั้นสิ่งที่ผู้ใหญ่จะต้องคำนึงถึงคือ การสร้างคุณภาพของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจกรรม รวมถึงการสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าและมีความเหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อที่จะสามารถมั่นใจได้ว่าเด็กจะได้รับการพัฒนาทักษะนี้ได้อย่างเต็มศักยภาพ (Preda Ulita, 2016)

การที่ผู้ใหญ่ ครู หรือบุคคลแวดล้อมตัวเด็กมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิง บริหาร (EF) ไปพร้อมกับความรู้ว่ากิจกรรมหรือเกมส์ประเภทใดที่จะช่วยส่งเสริมทักษะเหล่านี้ พร้อมกับการตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และกระตุ้น ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมแล้ว สิ่งเหล่านี้จะส่งผลดียิ่งต่อการจัดหาประสบการณ์ที่ เหมาะสมตามพัฒนาการเป็นไปอย่างมีวัตถุประสงค์ และเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารได้เป็นอย่างดี

องค์ประกอบของการคิดเชิงบริหาร

การคิดเชิงบริหาร คือ ทักษะการคิดขั้นสูงของสมองมนุษย์ ควบคุมโดยการทำงานของสมองส่วนหน้า ร่วมกับสมองส่วนอื่น ๆ เป็นกระบวนการทางการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ วางแผน จัดการ เริ่มลงมือทำ ตรวจสอบตนเอง และแก้ไขปัญหาไปพร้อมกับการควบคุมอารมณ์ พฤติกรรม ความอยาก และแรงกระตุ้นเพื่อ

การดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย และประสบความสำเร็จในการทำงานตามแผนการที่ได้วางไว้ (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2561, สุภาวดี หาญเมธี, 2559; Diamonds, 2013; Preda Uliță, 2016)

องค์ประกอบของการคิดเชิงบริหาร สุจิตรา วุฒิจ่าง (2558: ออนไลน์) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของทักษะเชิงบริหาร (Executive Functions) ทั้ง 9 ด้าน ดังนี้

1. ความจำที่นำมาใช้งาน (Working memory)
2. การยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control)
3. ความสามารถในการยืดหยุ่น ความคิด (Shift หรือ Cognitive Flexibility)
4. การใส่ใจจดจ่อ (Focus/Attention)
5. การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control)
6. การวางแผนและการจัดระบบ (Planning and Organizing)
7. การตรวจสอบตนเอง (Self –Monitoring)
8. การริเริ่มและลงมือทำงาน (Initiating)
9. มุ่งสู่เป้าหมาย (Goal-Directed Persistence)

สุภาวดี หาญเมธี (2558: 20-21) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบ Executive Functions ไว้ 3 กลุ่ม กลุ่มละ 3 (3x3) ด้าน ดังนี้

กลุ่ม ที่ 1 กลุ่มทักษะพื้นฐาน มีดังนี้

1. ความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory)
2. การยับยั้งคิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control)
3. การยืดหยุ่น ความคิด (Shifting หรือ Cognitive Flexibility)

กลุ่ม ที่ 2 กลุ่มทักษะกำกับตนเอง มีดังนี้

4. การใส่ใจจดจ่อ (Focus/Attention)
5. การควบคุม อารมณ์ (Emotional Control)
6. การติดตามประเมินตนเอง (Self-Monitoring)

กลุ่มที่ 3 กลุ่มทักษะปฏิบัติ มีดังนี้

7. การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating)
8. การวางแผนและดำเนินการงาน (Planning & Organizing)
9. การมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence)

นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล (2561:7-29) กล่าวว่า การคิดเชิงบริหาร หมายถึง การทำงานระดับสูงของสมองที่ควบคุมความคิด การตัดสินใจ และการกระทำ จนทำให้เกิดพฤติกรรมมุ่งเป้าหมายเป็นทักษะที่พัฒนาอย่างมากในเด็กปฐมวัย ในช่วงอายุ 2-6 ปี มีองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ด้าน คือ 1)การหยุด การยับยั้งพฤติกรรม 2)การเปลี่ยน/การยืดหยุ่น 3)การควบคุมอารมณ์ 4)ความจำขณะทำงาน และ5)การวางแผนจัดการ สำหรับความจำขณะทำงานเริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่อายุปลายขวบปีแรก เด็กเริ่มหยุด/ยับยั้งพฤติกรรมได้เมื่ออายุ 3-3.5 ปี เด็กสามารถเปลี่ยนความคิดในการไม่ยึดติดความคิดเดียวช่วงอายุ 4-4.5 ปี ทั้ง 3 ด้านนี้นำไปสู่ความสามารถในการควบคุมอารมณ์

การควบคุมตนเองแบบง่ายๆตามวัยจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการกำกับตนเองให้เกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายต่อไป

เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยสำคัญแห่งการพัฒนาและสร้างรากฐานของชีวิตเป็นช่วงวัยที่สมองส่วนหน้ามีการพัฒนาอย่างมาก การให้ความสำคัญ ตรวจสอบพัฒนาการและสนับสนุนทักษะการคิดเชิงบริหารด้วยเกมส์หรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง เหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของเด็ก จึงจำเป็นอย่างมากต่อการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารที่ดียิ่งขึ้นได้ กิจกรรมข้างต้นบางกิจกรรมอาจไม่ได้ระบุชัดเจนว่าเป็นกิจกรรมดนตรีโดยตรง แต่จากปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมให้สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจอารมณ์ สังคม และสติปัญญา ผ่านทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทักษะชีวิตประกอบกับความรู้ในเรื่องทักษะการคิดเชิงบริหาร ข้อมูลเหล่านี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้ผู้ปกครอง ครูปฐมวัย หรือครูดนตรีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

กิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ

บุปผา เรืองรอง (2550) ได้ให้ความหมาย กิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง กิจกรรมที่ทำให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระโดยใช้เสียงเพลง จังหวะ และทำนองคำคล้องจอง หรือเครื่องดนตรีประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้จังหวะ และควบคุมการเคลื่อนไหวได้

ธนกร ศรีวิจิตร (2556: ออนไลน์) ได้ให้ความหมาย กิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง การได้รับการจัดเป็นกิจกรรมหลักเพื่อพัฒนาเด็ก ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีผลต่อพัฒนาการเด็ก ดังนั้น การใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะจึงมีผลทำให้เด็กเรียนรู้ร่างกายของตนเองว่าการใช้ร่างกายแต่ละส่วนอย่างไร ซึ่งมีความหมายต่อเด็กมาก เด็กจะมีโอกาสได้ประเมินความสามารถของตนเอง ให้เด็กได้คิดตัดสินใจว่าจะเคลื่อนไหวแบบใด อย่างไร อีกทั้ง การเคลื่อนไหวไปพร้อมเพื่อนอย่างมีความหมาย จะทำให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติต่อกันทำให้เด็กเกิดความมั่นใจทั้งเป็นการลดอัตตา (Ego) ไปสู่การมีเหตุผลและคุณธรรม (Superego) เด็กได้รับการฝึกการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ บุคลิก ขอบเขตรอบตัวด้วยการใช้เสียงเพลงดนตรีทำให้เด็กเรียนรู้จังหวะ และเกิดจินตนาการ ดังนั้น กระบวนการศึกษาธิการจึงได้กำหนดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะไว้เป็นกิจกรรมหลักในตารางกิจกรรมประจำวันที่เด็กจะต้องได้รับการส่งเสริม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560:59) ได้ให้ความหมาย การเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะโดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง ซึ่งจังหวะดนตรีที่ใช้ประกอบได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็ก รำมะนา กลอง มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเด็กวัยนี้ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนาการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ยังไม่ผสมผสาน หรือสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ ตามลักษณะการเคลื่อนไหวของเด็ก เช่น 1)ช้า ได้แก่ การคืบคลาน 2)เร็ว ได้แก่ การวิ่ง 3)นุ่มนวล ได้แก่ การไหว้ การบิน 4)ชิงชัง ได้แก่ การกระตืบเท้าตัง ๆ ตีกลองตัง ๆ 5)รำเริงมีความสุข ได้แก่ การตบมือ หัวเราะ และ 6)เศร้าโศกเสียใจ ได้แก่ สีหน้าท่าทาง

อัญชลี ไสยวรรณ (2563: 1) กล่าวว่า กิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง การจัดสภาพการณ์ทางศิลปะที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ได้แก่ การได้ยิน การมองเห็น และการเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะประกอบการฟังเสียงดนตรี และการร้องเพลงและได้ทดลองเล่นเครื่องดนตรีที่มีเสียงแตกต่างกัน สร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลินแก่เด็ก ดนตรีจึงเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาศักยภาพของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกระบวนการพัฒนาสมองและร่างกายที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัย เพราะดนตรีมีทำนอง จังหวะเร้าให้เด็กอยากเคลื่อนไหว สนุก ได้ใช้พลังงานภายในตัวและมีความสุข บางครั้งไม่ใช่เครื่องดนตรีแต่ใช้คำพูดของครูสั่งให้ วิ่ง กระโดด เดิน เด็กก็สามารถเคลื่อนไหวได้อย่างมีความสุข ระหว่างการเคลื่อนไหวเด็กจะใช้ทักษะการฟังดนตรีร่วมไปด้วย เริ่มจากการเลียนแบบ ไปสู่การใช้ความคิดสร้างสรรค์โดยให้อิสระเด็กคิดทำทาง และจังหวะด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง การจัดสภาพการณ์ทางศิลปะที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ร่างกายในการทำกิจกรรม มีปฏิริยาตอบสนองจังหวะเสียงดนตรี และเสียงเพลง โดยการแสดงท่าทาง หรือเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้สัมพันธ์กับจังหวะ เสียงดนตรี และเสียงเพลงอย่างอิสระ โดยการเคลื่อนไหวแบบช้า เร็ว นุ่มนวล ชิงช้า ร่าเริง และเศร้าโศก เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และตามจินตนาการของเด็กปฐมวัย

ความสำคัญของการจัดกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ

จันทร์กฤษณา ผลวิวัฒน์ (2556: 1) ได้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยว่า การจัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะโดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง จังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เสียงเคาะเหล็ก รำมะนา กลอง ฯลฯ มาประกอบในการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมพัฒนาทางด้านร่างกาย โดยเฉพาะกล้ามเนื้อใหญ่ ได้แก่ แขน ขา ลำตัว และการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อต่าง ๆ การเคลื่อนไหวและจังหวะมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากสำหรับมนุษย์ โดยเฉพาะในสภาพสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการต่อสู้และการแข่งขัน ทำให้คนมีความเครียดมากขึ้น การผ่อนคลายด้วยการเคลื่อนไหวหรือการร้องเพลงจะทำให้คนเราสามารถผ่อนคลาย

Edwards (2010: 56-72) ได้ถึงความสำคัญของกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยว่า การเคลื่อนไหวร่างกายและการเต้น ไม่ใช่ปฏิบัติเพื่อความสนุกเท่านั้น แต่เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ การฟัง การตอบสนอง การเลียนแบบ การใช้เสียง และการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างผสมผสานกัน เพื่อนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถพิเศษของเด็ก โดยมีปัจจัยในการบูรณาการกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะในห้องเรียน 4 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถด้านสติปัญญาและความฉลาด การเชื่อมต่อระหว่างดนตรีกับการพัฒนาการเรียนรู้ในสาระวิชาต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น คณิตศาสตร์ โดยให้เด็กร้องเพลงนับเลข ทำให้เกิดการพัฒนาแนวคิดทางคณิตศาสตร์

2. ความเชี่ยวชาญในการใช้ทักษะด้านร่างกาย เด็กจะพัฒนาการทำงานร่วมกันของกลุ่มเนื้อต่าง ๆ ในร่างกาย เด็กจะเริ่มเข้าใจว่าร่างกายของพวกเขาสามารถทำอะไรได้บ้าง เช่น การวิ่ง การทรงตัว การยืด การคลาน และการก้าวกระโดดยกเข้าสูง

3. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ กิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหวเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กได้ระบายความรู้สึกและการคลายความเครียด ดนตรีเป็นตัวช่วยส่งผ่านความรู้สึกและอารมณ์ของเด็ก

4. พัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ ดนตรีสามารถสร้างสรรค์โลกแห่งจินตนาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้

พรพิมล เวสสวรรค์ และศศิลักษณ์ ขยันกิจ (2558: 63-73) ได้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยว่า การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาการเด็ก การสอนการเคลื่อนไหวและจังหวะให้แก่เด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้การตอบสนอง และการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมาผสมผสานกับดนตรี โดยมีปัจจัยในการบูรณาการดนตรีในห้องเรียน 4 ประการ ได้แก่ ความสามารถด้านสติปัญญาและความฉลาด ความเชี่ยวชาญในการใช้ทักษะด้านร่างกาย พัฒนาด้านอารมณ์-จิตใจ

อัญชลี ไสยวรรณ (2563: 1-2) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ด้านดนตรี กับ การเคลื่อนไหวและจังหวะ ทำให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข การจัดกิจกรรมการร้องเพลง ฟังเสียงดนตรี เคลื่อนไหวและจังหวะ และเล่นเครื่องดนตรีทำให้เด็กเป็นคนมีอารมณ์ที่เป็นบวก เวลาทำกิจกรรมดนตรีช่วยให้คนเกิดอาการตื้อมั่วจำลืมเวลา ลืมสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ ดนตรีทำให้คนมีเพื่อน มีคนรู้จักได้ การได้ร้องเพลง เล่นดนตรี เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายกับชีวิตของเด็ก ยังได้เล่นได้ร้องเพื่อความสุขของคนอื่นด้วยแล้วมันยังมีความหมาย การร้องเพลงเป็นเล่นดนตรีได้ วันนี้ร้องหรือเล่นได้ดีกว่า เมื่อวาน วานนี้เริ่มเล่นเพลงใหม่ได้ ฯลฯ เหล่านี้คือความสำเร็จที่ทำให้คนเรามีความสุขได้ เมื่อคนเรามีความสุข ความเครียดก็ไม่เกิด สอดคล้องกับความต้องการของเด็กปฐมวัยที่ชอบการเคลื่อนไหวและเสียงดนตรี เคลื่อนไหวร่างกายได้คล่องแคล่ว ระบบประสาทและกล้ามเนื้อทำงานประสานสัมพันธ์กันเพราะกิจกรรมนี้ช่วยให้เด็กได้ใช้พลังงานในตัวได้มากขึ้น แม้ไม่มีเสียงดนตรีเด็กก็สามารถเคลื่อนไหวกับจังหวะของดนตรีได้โดยการวิ่ง กระโดด และเดิน ส่งผลต่อความสามารถทางดนตรีและการฟังได้ รู้สีกว่าตนเองประสบความสำเร็จเมื่อทำกิจกรรมจนสำเร็จ คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การจัดประสบการณ์ด้านดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะมีอิทธิพลมากต่อความสามารถยืดหยุ่น พลิกแพลง สร้างสรรค์ท่าทางของการเคลื่อนไหวแบบใหม่ๆ ตามที่ตนเองคิดได้ และการเคลื่อนไหวท่าทางเพื่อพัฒนาการสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลาย และแปลกใหม่ดังนั้นคุณค่าของการจัดประสบการณ์ด้านดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะที่กล่าวมาสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะของเด็กปฐมวัยที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยสามารถทำสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเองเหมาะสมกับวัยเนื่องจากสภาพสังคมโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และอนาคตที่มีความซับซ้อนในความสัมพันธ์ของมนุษย์ ความรู้มีการเปลี่ยนแปลง จึงไม่เน้นด้านความรู้แต่เน้นที่ความสามารถในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันให้มีคุณภาพ

ลักษณะของการเคลื่อนไหวการเคลื่อนไหวและจังหวะของเด็กอายุ 3-6 ปี

เด็กที่มีอายุ 3-6 ปี เป็นวัยที่ชอบความเป็นอิสระในการเคลื่อนไหวและเข้าสังคมมากขึ้น เป็นระยะที่เด็กเริ่มมีความอิสระทั้งทางด้านร่างกายและสังคม เป็นช่วงสำคัญที่แม่ต้องคอยดูแลความเป็นอิสระของเด็กอย่างใกล้ชิด

อัญชลี ไสยวรรณ (2563: 8-9) ได้กล่าวถึง เอมีล ซาคส์-ดาลโครซ (Emile Jaques - Dalcroze : ค.ศ. 1865-1950) ที่เชื่อว่า ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงดนตรีได้ดีผ่านจังหวะและการเคลื่อนไหว และองค์ประกอบของดนตรีที่จำเป็นต้องอาศัยการเคลื่อนไหวมากที่สุด คือ จังหวะและความดัง เบา และเชื่อว่า การผสมผสานการฟังอย่างตั้งใจ และการใช้ร่างกายจะสร้าง และปลดปล่อยพลัง และแรงผลักดันทางดนตรีของผู้เรียนได้ แนวคิดของดาลโครซ เรียกว่า ดาลโครซ ยูริธึมมิกส์คือ การใช้จังหวะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายผ่านการเคลื่อนไหว หรือเป็นการนำการเคลื่อนไหวมาใช้ในการสอนดนตรี บนความเชื่อที่ว่า ดังนี้

1) การเรียนรู้ และสัมผัสกับเวลา(จังหวะของดนตรีเร็ว ความยาวเสียงดนตรีสั้น) พื้นที่(แคบ กว้าง) และพลังงาน (การแสดงดนตรีที่มีจังหวะเร็วจะมีความยาวของเสียงดนตรีสั้นลงใช้พลังงานของเสียงน้อย การเคลื่อนไหวก็แคบลงและใช้พลังงานน้อย ในทางตรงข้ามหากจังหวะที่ได้ยินช้า ความยาวของเสียงยาวขึ้นพลังงานของเสียงมาก การเคลื่อนไหวที่จะกว้าง และใช้พลังงานมาก นอกจากนี้ น้ำหนักมีส่วนสัมพันธ์กับพลังงานทำให้เกิดการสั่นไหวของจังหวะ)

2) การรับรู้การเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวแบบยูริธึมมิกส์คือ การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ และการหายใจก่อนเรียนดนตรี

ลักษณะการเคลื่อนไหวมี 2 ลักษณะ(ดนิญา อุทัยสุข 2560: 10-13) มีดังนี้

1. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ คือการใช้พื้นที่วงกลมรอบตัวเราที่เราสามารถเอื้อมหรือยึดส่วนต่างโดยไม่ขยับออกไปจากจุดยืน มี 3 ระดับ คือ

- ระดับของพื้นที่ คือ สูง กลาง ต่ำ
- แนวของพื้นที่ คือ แนวตั้ง แนวเฉียง แนวนอน
- ทิศทางของพื้นที่ คือ ด้านหน้า ด้านข้าง ด้านหลัง

การเคลื่อนไหวอยู่กับที่แสดงออกโดย ตบมือ แกว่งแขน หมุนตัว ให้จังหวะ ก้มตัว โยก พุด ร้องเพลง

2. การเคลื่อนไหวไปในพื้นที่รอบๆ คือ การเคลื่อนไหวที่เคลื่อนที่ออกไปใช้พื้นที่ว่างรอบๆตัว การจัดกิจกรรมควรต้องเริ่มจากจังหวะช้าก่อนเพื่อให้เด็กสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวได้ จากนั้นจึงค่อยๆเพิ่มความเร็ว

ศึกษาธิการ (2561: 3-4) กล่าวว่า ได้อธิบายถึงลักษณะการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่ต้องฝึกทุกครั้งก่อนที่จะเริ่มฝึกกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป ลักษณะการจัดกิจกรรมจะมีจุดเน้นในเรื่องจังหวะและการเคลื่อนไหวหรือท่าทางอย่างอิสระ การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของเด็ก มี 2 ประเภท ได้แก่

1.1 การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ เช่น ประบมือ ผงกศีรษะ ขยิบตา ชันเข่า ขยับมือและแขน มือและนิ้วมือเท้าและปลายเท้า

1.2 การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ เช่น คลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด ควบม้า ก้าวกระโดด เขย่ง ก้าวซิด

2. การเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กับเนื้อหา เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยเน้นเรื่องที่ได้พบเห็นเรื่องที่ได้รับรู้จากกิจกรรมอื่นและนำมาสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เด็กสนใจ ได้แก่

2.1 การเคลื่อนไหวเลียนแบบ เป็นการเคลื่อนไหวเลียนแบบสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น การเลียนแบบท่าทางสัตว์ การเลียนแบบท่าทางคน การเลียนแบบเครื่องดนตรีกลไกและเครื่องเล่น และการเลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ

2.2 การเคลื่อนไหวตามบทเพลง เป็นการเคลื่อนไหวหรือท่าทางประกอบเพลง เช่น เพลงไก่ เพลงข้ามถนน เพลงสวัสดี

2.3 การท่าทางกายบริหารประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง เป็นการเคลื่อนไหวแบบกายบริหาร อาจจะมีท่าทางไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาของเพลงหรือคำคล้องจอง เช่น เพลงกำมือแบบมือ เพลงออกกำลัง คำคล้องจองฝนตกพราพรา

2.4 การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเคลื่อนไหวที่让孩子คิดสร้างสรรค์ท่าทางขึ้นเองหรืออาจใช้คำถามหรือคำสั่ง หรือใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ห่วงหอย แดบผ้า ริบบิ้น ถุงทราย

2.5 การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยายที่ครูเล่า หรือเรื่องราว หรือนิทาน

2.6 การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามคำสั่ง เป็นการเคลื่อนไหวหรือท่าทางตามคำสั่งของครู เช่น การจัดกลุ่มตามจำนวน การท่าทางตามคำสั่ง

2.7 การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามข้อตกลง เป็นการเคลื่อนไหวหรือท่าทางตามข้อตกลงที่ได้ตกลงไว้ก่อนเริ่มกิจกรรม

2.8 การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางเป็นผู้นำ ผู้ตาม เป็นการคิดท่าทางการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์ของเด็กเองแล้วให้เพื่อนปฏิบัติตาม

ธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อใช้พลังงานและถ่ายพลังที่มีอยู่ล้นเหลือออกมา แต่ในขณะที่วัยนี้ร่างกายและจิตใจของเด็กจะสมบูรณ์จากการเคลื่อนไหว ดังนั้น กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะจึงได้รับการจัดเป็นกิจกรรมหลักเพื่อพัฒนาเด็ก ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีผลต่อการพัฒนาการเด็ก ดังนั้นการใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะจึงมีผลทำให้เด็กเรียนรู้ร่างกายของตนเอง ทำใช้ร่างกายแต่ละส่วนอย่างไร ซึ่งมีความหมายต่อเด็กมาก เด็กจะมีโอกาสได้ประเมินความสามารถของตนเอง ทำให้เด็กได้คิด ได้ตัดสินใจว่าจะเคลื่อนไหวแบบใด อย่างไร อีกทั้ง การเคลื่อนไหวไปพร้อมเพื่อนอย่างมีความหมาย จะทำให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติต่อกัน ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจทั้งเป็นการลดอัตตา (Ego) ไปสู่การมีเหตุผลและคุณธรรม (superego) เด็กได้รับการฝึกการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ บุคลิก ขอบเขตรอบตัวด้วยการใช้เสียงเพลง ดนตรี ทำให้เด็กเรียนรู้จังหวะ และเกิดจินตนาการ

สมรรถนะที่เกิดขึ้นกับเด็กอายุ 5-6 ปี จากกิจกรรมดนตรี กับ การเคลื่อนไหวและจังหวะ

สมรรถนะและพัฒนาการด้านสังคมเริ่มอย่างชัดเจน สติปัญญาและอารมณ์พัฒนาขึ้น ทางด้านดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ เด็กได้รับการสอนให้ร้องเพลงประกอบจังหวะ เคลื่อนไหวร่างกายกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน เด็กจะเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ เด็กวัยนี้จะชอบร้องเพลงและเลียนแบบบุคคลที่ตนชื่นชอบ มี

สมาธิในการฟังเพลงมากขึ้น เริ่มรู้จักเสียงสูง – ต่ำ ดัง – เบา สั้น – ยาว เป็นต้น มีความจำด้านจังหวะและเสียงมากขึ้น สามารถเคาะจังหวะตามที่ได้ยิน แต่ต้องเป็นจังหวะที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนจนเกินไป มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

ไพเราะ พุ่มมัน (2544:19) ได้กล่าวถึงสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับเด็กอายุ 5-6 ปี จากการจัดกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยว่า การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวว่า เป็นการจัดบรรยากาศให้เด็กเกิดความอบอุ่น สนุกสนาน ร่าเริง มั่นใจ กล้าแสดงออก และจบกิจกรรมด้วยการให้เด็กได้ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ เช่น นั่งในท่าสบาย ๆ สงบนิ่งเพื่อเตรียมพร้อมจะทำกิจกรรมต่อไป

ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม (2548: 43-44) ได้กล่าวถึงสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับเด็กอายุ 5-6 ปี จากการจัดกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยว่า การเปลี่ยนแปลงความสามารถของเด็กจากสิ่งที่ทำไม่ได้มาเป็นการทำได้จากการทำสิ่งของที่ย่างๆมาเป็นสิ่งที่ยากขึ้นซับซ้อนขึ้นจากความสะเปะสะปะมาเป็นความคล่องแคล่วแม่นยำมีประสิทธิภาพมากขึ้นการเปลี่ยนแปลงของการทำหน้าที่ให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพมากขึ้นเรียกว่าพัฒนาการเด็ก ๆ จะมีพัฒนาการหลายด้านที่เปลี่ยนแปลงไปตามวัย ได้แก่

- 1 พัฒนาการทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวแบ่งเป็น 2 ส่วนส่วนที่หนึ่งคือการเคลื่อนไหวร่างกายและการทรงตัวส่วนที่สองคือการเคลื่อนไหวที่ละเอียดได้แก่การใช้กล้ามเนื้อเล็ก ๆ คือการใช้มือ นิ้วมือ และประสานสัมพันธ์ระหว่างตาและมือ

- 2 พัฒนาการทางสติปัญญาหมายถึงความสามารถในการเรียนรู้คิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาได้หรือที่เรียกว่าเด็กเฉลียวฉลาดมีสติปัญญาดีซึ่งมักจะแสดงออกด้วยการกระทำการเล่นการพูด

- 3 พัฒนาการทางอารมณ์และจิตใจหมายถึงการมีความรู้สึกในรูปแบบต่าง ๆ และแสดงออกซึ่งความรู้สึกเหล่านั้นได้อย่างถูกกาลเทศะมีจิตใจที่หนักแน่นแจ่มใสร่าเริงมีความสุขเวลามีความตึงเครียดกลัวโกรธหรือมีปัญหาก็สามารถเผชิญได้และฝึกใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาเหล่านั้นหาทางออกแทนการเอะอะโวยวายควบคุมอารมณ์ไม่ได้

- 4 พัฒนาการทางสังคมหมายถึงการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมีความผูกพันกับพ่อแม่มีความสนใจคนที่อยู่รอบตัวสามารถสื่อความหมายได้ร่วมมือกับผู้อื่นได้ทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นประโยชน์นอกจากนั้นพัฒนาการด้านสังคมยังหมายถึงการมีความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองสำหรับเด็กอายุ 1-3 ปีนั้นหมายถึงทักษะในการช่วยเหลือตัวเองในชีวิตประจำวันได้แก่การกินการนอนการหัดควบคุมขับถ่ายตลอดจนการทำความสะดวกและการแต่งกาย

Lunz (1982:64-65) ได้ถึงสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับเด็กอายุ 5-6 ปี จากการจัดกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยว่า ทักษะที่สำคัญบางอย่างสำหรับพัฒนาศักยภาพในการเคลื่อนไหวของเด็กที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และได้เสนอแนะกิจกรรมสำหรับฝึกทักษะ แต่ละอย่างไว้ด้วย ซึ่งได้สรุปและนำมาเสนอ ดังนี้

1. ทักษะในการเคลื่อนไหวร่างกายที่ละอย่าง และสามารถบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ กิจกรรมเสนอแนะการเล่นแบบแมว (Copy-Cat Games) การเคลื่อนไหวร่างกายตามคำสั่งที่ละอย่าง เช่น เคลื่อนไหวเท้า ข้างหนึ่ง ยกขาข้างหนึ่ง ยกมือข้างหนึ่งแตะที่ศีรษะ เป็นต้น

2. ทักษะในการเคลื่อนไหวร่างกายผ่านแนวกึ่งกลาง (Midline) ของร่างกาย กิจกรรมเสนอแนะ นั่งเป็นวงกลม แล้วใช้มือข้างเดียวรับและส่งของให้กัน ใช้มือข้างเดียวแสดงเป็นเครื่องบิน และบินไปกลับระหว่างไหล่ซ้าย และไหล่ขวา กลิ้งตัวไปกับพื้นเหมือนกับเป็นดินสอหรือไส้กรอก

3. ทักษะที่แสดงถึงการรับรู้ด้านซ้ายและด้านขวา กิจกรรมเสนอแนะ ก่อนทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับซ้ายและขวา ควรใช้เชือกหรือผ้าผูกไว้ที่ข้อเท้าหรือข้อมือข้างใดข้างหนึ่ง เพื่อให้เป็นสิ่งที่ช่วยชี้บอกด้านซ้ายหรือด้านขวา การผูกเชือกหรือผ้า ที่ข้อเท้าหรือข้อมือนี้ ให้ผูกไว้ที่ข้างเดิมทุกครั้ง เพื่อไม่ให้เด็กสับสน

4. ทักษะในการทรงตัวที่ดีกิจกรรมเสนอแนะให้เดินช้า ๆ โดยให้ก้าวเท้าแต่ละก้าวให้ยาวเท่าที่จะทำได้

5. ทักษะในการเคลื่อนไหวร่างกาย 2 ส่วนพร้อม ๆ กัน กิจกรรมเสนอแนะ ร้องเพลงพร้อมกับเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงไปด้วย เดินพร้อมกับตบมือหรือให้จังหวะเพลงไปด้วย

6. ทักษะในการเคลื่อนไหวเพื่อหาพื้นที่ว่าง เช่น การหลบหลีก การพลิกตัว เป็นต้น กิจกรรมเสนอแนะเขียนวงกลมแล้ว让孩子เข้าไปค้นหาตำแหน่งที่อยู่ตรงกลางของวงกลมเดินหรือกระโดดเข้าไปในวงกลมและออกจากวงกลม

7. ทักษะในการเคลื่อนไหวพื้นฐานรวม ๆ ทั่วไป เช่น การเดิน การวิ่ง การปีน การคลาน การกระโดด การกระโดดขาเดียว การเลื้อยเท้าชิดเท้า และการควมบ้า เป็นต้น กิจกรรมเสนอแนะให้เด็กเคลื่อนไหวพื้นฐานทีละอย่าง เช่น การเดิน การวิ่ง และการควมบ้า เป็นต้นโดยแบ่งการปฏิบัติของการเคลื่อนไหวพื้นฐานแต่ละอย่างออกเป็นขั้นตอนเพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง

อัณชลี ไสยวรรณ (2563: 3-4) กล่าวว่า เด็กอายุ 5-6 ปีสามารถแสดงพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ มีลักษณะเป็นรูปธรรมที่ “บ่งชี้” การมีคุณภาพ พฤติกรรมต่างๆ ที่สามารถทำได้ก็คือ “สมรรถนะ” สถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยควรพัฒนาเด็กให้เกิดการเรียนรู้ ปฏิบัติได้ และนำไปสู่สมรรถนะคือทำได้ สมรรถนะที่เกิดขึ้นในกิจกรรมดนตรี กับการเคลื่อนไหวและจังหวะของเด็กอายุ 5-6 ปี มีดังนี้

- คลาน
- ตบมือ(Clapping)
- แกว่งแขน
- เดิน
- หมุนตัว
- ก้มตัว
- โยกตัว
- กระโดดข้าม
- วิ่งแบบก้าวกระโดด(Skipping)หรือ
- วิ่งแบบม้าควบ(Galloping)
- กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว
- เคลื่อนไหวร่างกายตามที่ตกลงได้

- เคลื่อนไหวร่างกาย 2 แบบต่อกัน เมื่อได้ยินสัญญาณเสียง 2 ชนิดต่อกัน
- ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยตนเอง
- ปฏิบัติตามข้อตกลงในสังคมได้
- เล่นเลียนแบบได้
- ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้
- บอกได้ว่าตนเองมีความสามารถในเรื่องใดด้วยตนเอง
- บอกลักษณะทางกายของตนเองได้ด้วยตนเอง
- มีสมาธิในการเล่น หรือมีความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรมหนึ่งได้อย่างต่อเนื่อง 15-20 นาทีหรือจนเสร็จ
- ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง
- เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้
- ชิมทำนองเพลงที่คุ้นเคย(ร้องทำนองเพลงในลำคอ)
- การเคลื่อนไหว เร็ว ช้า ปานกลาง ทันที
- การตีจังหวะ เบาๆ แรงๆ
- ควบคุมตนเองให้ทำงานจนเสร็จ แม้มีสิ่งรบกวนกระตุ้น
- แสดงความชื่นชมในความสามารถ ผลงาน หรือความสำเร็จของผู้อื่นด้วยตนเอง
- แสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
- กล่าวพูดกล้าแสดงออก อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
- แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น
- แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์
- สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลงดนตรี
- สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี
- สนใจด้วยการตั้งใจฟังเพลงหรือดนตรีสร้างทำนอง และเนื้อเพลงเองได้ หรือใช้ทำนองที่รู้จักแต่งเนื้อใหม่
- ร้องเพลงเนื้อหาสั้นๆได้ และบอกชื่อเพลงที่ตนเองชอบได้อย่างน้อย 5 เพลง
- เล่นเครื่องดนตรี หรือเครื่องเคาะได้
- ร้องเพลงพร้อมกับเพื่อนหรือผู้ใหญ่
- ร้องเพลงกับเพื่อน หรือร้องเป็นกลุ่มอย่างถูกจังหวะ
- ทำเสียงดนตรีด้วยเสียงของตนเองหรือจากอุปกรณ์ (เช่น ตีกลอง เคาะกระป๋อง เขย่ากลองใส่ทราย
- เดินหรือเคลื่อนไหวร่างกายตามที่ช่วยกันกำหนด สอดคล้องกับดนตรี และเนื้อเพลง
- บอกตำแหน่งได้ ข้างหน้า -หลัง ใน-นอก ข้างๆ-ถัดไป ติดกัน ระหว่าง ซ้าย-ขวา บน-ใต้
- พื้นที่ว่าง สูง กลาง ต่ำ
- เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายและแปลกใหม่

ทักษะที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลงสำหรับเด็กปฐมวัย คือ ทักษะที่แสดงถึงการรับรู้ด้านซ้ายและด้านขวา ทักษะในการเคลื่อนไหวผ่านจุดกึ่งกลางลำตัวทำให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ทิศทางจากการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การเคลื่อนไหวของเด็กปฐมวัยเป็นการนำไปสู่การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการทาง ร่างกาย อารมณ์ สังคม สมรรถนะหรือสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยการเคลื่อนไหวทางร่างกาย ซึ่งเป็นผลต่อการพัฒนากล้ามเนื้อต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์ประสานงานกันอย่างคล่องแคล่ว มีท่วงท่าในการเคลื่อนไหว ที่สง่างาม เกิดความมั่นใจ ก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่ดี ช่วยพัฒนาการทางด้านสติปัญญาโดยเฉพาะความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นเป็นพื้นฐานในการที่จะเรียนรู้ทักษะด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ ก็ยังทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางอารมณ์ และสังคมดีขึ้นด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- จันทน์กฤษณา ผลวิวัฒน์. (2547). *การวิเคราะห์แนวคิดและรูปแบบการจัดการศึกษา โดยครอบครัวในประเทศไทย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ.
- ดนิญา อุทัยสุข. (2560). *การสอนดนตรีด้วยการเคลื่อนไหวแบบดัลโครซ*. เอกสารประกอบการอบรม วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2560 ณ ห้องประชุมกรมหมื่นพิฆเนศวรฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ธนกร ศรีวิจิตร (2560). *6 กิจกรรมของเด็กปฐมวัย*. วันที่สืบค้นข้อมูล 12 สิงหาคม 2563. จาก <http://childhood6major.blogspot.com/2013/12/>
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2561). *สารานุกรมศึกษาศาสตร์ “Executive Function (การคิดเชิงบริหาร)”*. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุบผา เรืองรอง. (2550). *การให้การศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พรพิมล เวสสวรรค์. (2557). *ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเดินเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพเราะ พุ่มมั่น. (2544). *การพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาสู่ผลงานทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2558). *EF ภูมิคุ้มกันชีวิตและป้องกันยาเสพติด: คู่มือสำหรับครูอนุบาล*. กรุงเทพฯ: รักลูกกรุ๊ป.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*

- ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 / สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ครั้งที่ 1.
- อัญชลี ไสยวรรณ และวรดี เลิศไกร. (2562). *ดนตรี กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กปฐมวัย* เอกสารประกอบการอบรม วันที่ 14 ธันวาคม 2562 ณ ห้องประชุมชั้น 3 อาคารบูรณาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จัดโดย บริษัท คลังวิชาการศึกษาปฐมวัย จำกัด.
- อัญชลี ไสยวรรณ. (2563). *สุดยอดดนตรี เสริมสร้างจินตนาการสู่เด็กปฐมวัย* เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา เรื่อง สุดยอดดนตรี เสริมสร้างจินตนาการสู่เด็กปฐมวัย วันที่ 13 มกราคม 2563 ณ อาคาร 2 ชั้น 1 ห้อง s2103 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- Diamonds, A. (2013). *Executive functions*. [Online]. Available from: http://www.devcogneuro.com/Publications/ExecutiveFunctions_2013.pdf. [14 April 2018]
- Edward, S., & Guy, J. (2010). *Knowledge management in education*. New York: Harper & Row, 56-72.
- Lunz, Mary E.; Wright, Benjamin D.; & Linacre, John M. (1990). Measuring the Impact of Judge Severity on Examination Score. *Applied Measurement in Education*. 3(4): 331-345. Retrieved May 14, 2008, from www.Rasch.org/memo47.htm
- Preda Uliță, A. (2016). Improving children's executive functions by learning to play a musical instrument. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov Series VIII*. 9(58), No.2 ,85-90.